

Smarta lås skapar många nya möjligheter

Författare: Anna Hedenrud, Svensk Byggtjänst

De digitala låsen utvecklas snabbt och har fått allt fler användningsområden. Två kunskapsskrifter har getts ut om de nya smarta låsen. Här finns tips kring upphandling, digital säkerhet och vad de ska tänka på som funderar på att byta lås.

Smarta lås har på relativt kort tid gått från att vara analoga till att bli digitala och nu på väg att bli uppkopplade. Marknaden utvecklas fort och digitala lås har blivit ett allt intressantare alternativ till konventionella lås.

Det finns ett stort intresse för smarta lås. Många fastighetsägare ser vilka fördelar det kan innebära både för dem själva, men också för andra som behöver få tillträde till byggnader.

Caroline Andersson, vd på Governo.

De smarta låsen kommer sannolikt i en nära framtid att betraktas som IoT-enheter som utgör en del i ett större ekosystem, menar författarna till kunskapsskriften "Smarta lås – Marknad, trender och upphandling" som ges ut av Offentliga fastigheter.

– Enligt vår bild finns ett stort intresse för smarta lås. Många fastighetsägare ser vilka fördelar det kan innebära både för dem själva, men också för andra som behöver få tillträde till byggnader.

Det säger Caroline Andersson, som är vd på Governo, ett managementkonsultbolag med fokus på offentlig sektor. De har förutom skrifterna om smarta lås, bistått Sveriges kommuner och regioner, SKR, kring en ny vägledning om klassning inom Internet of Things, IoT.

Söker en enhetlig lösning

Det som upplevs som komplext med smarta lås, menar Caroline Andersson, är hur man ska tänka kring investeringen.

– Här söker fastighetsägare ofta en enhetlig lösning, vilket i många fall innebär ett och samma låsmärke. Det är också en marknad i förändring, från låsfirmor och låssmeder till att lås numera utgör en del i smarta fastigheter. Då kan svårigheten också vara att veta när man ska våga investera och vilken lösning som faktiskt blir den bästa, säger Caroline Andersson.

Tre råd att tänka på vid upphandling av smarta lås:

- Kravställ utifrån behov och funktion – snarare än hur ni föreställer er den tekniska lösningen.
- Tänk framtidssäkring – ha med krav som säkrar att lösningen kan utvecklas på ett bra sätt närmaste åren, exempelvis kring öppna gränssnitt.
- Genomför en informationsklassning – när låsen blir smarta tillkommer nya perspektiv som är viktiga att kravställa. Här kan SKR:s nya vägledning Klassa för IoT vara till hjälp.

Ökade säkerhetsrisker

Säkerhet och trygghet är grundläggande när det handlar om lås. I takt med att den digitala låstekniken och marknaden utvecklas, ökar också säkerhetsriskerna.

Detta kräver noggrann analys och samarbete mellan de aktörer som äger fastigheterna och de aktörer som i sin verksamhet behöver tillträde till fastigheterna, skriver författarna.

Kryptering av kommunikation

Digitaliseringen ger ökade möjligheter till intrång, vilket innebär att krav ställs på leverantörerna att erbjuda lösningar med hög informationssäkerhet. Det handlar till exempel om kryptering av bland annat kommunikation mellan låsets olika beståndsdelar, men också ett mer avancerat kopieringsskydd för bäraren.

Det har under de senaste åren funnits viss otydlighet kring säkerheten vad gäller låslösningar med mobil bärare, och försäkringsbolagen har gjort olika bedömningar i frågan.

Som vi tidigare på Omvärldsbevakning skrivit om publicerade Stöldskyddsföreningen i mars förra året en ny låsnorm som beskriver uppkopplade låsenheter. Detta medför att mobilt tillträde kan delas ut på distans samtidigt som säkerheten upprätthålls. Leverantörerna utvecklar för närvarande produkter med anpassning till den nya normen.

För såväl statliga fastighetsägare som regioner och kommuner är det viktigt att delta i pågående branschsamverkan för att kunna beskriva behoven och påverka affärsmodeller så att säkert tillträde till de smarta låsen blir möjligt på ett kostnadseffektivt sätt, menar författarna Caroline Andersson och Karin Alfredsson till skriften om smarta lås.

Gemensamt tillträde i porten

Den andra fristående skriften "Digitala lås - en introduktion" innehåller bland annat begrepp och definitioner av smarta lås, olika standardiseringsinitiativ, fakta om digital säkerhet och olika juridiska aspekter.

Standarder och gränssnitt behövs

Det som skulle behövas framöver är standarder och gränssnitt som gör att olika låstyper kan styras och kommuniceras mer samlat, i ett behörighetssystem, menar Caroline Andersson.

– Knäckfrågan i flera av våra låsprojekt har varit hur man skapar gemensamt tillträde i porten där boende, fastighetsskötare, posten, hemtjänst och sophertering med flera behöver komma in.

Idag behöver man till exempel för hemtjänsten ofta montera ett parallellt lås i porten, i stället för att kunna använda det befintliga.

– Här finns dock positiva exempel, som den nya låsnormen men också samarbetet inom ramen för Fastighetsägarnas plattform Accessy. Drömmen vore något i stil med bank-id, en federation som kan hantera olika former av accesser men där ändå var och en rör över sin egen domän, säger Caroline Andersson.